Iz Jugoslavije.

— **Zastopniki učiteljstva v višjem šolskem svetu.** Prejeli smo: V »Slov. Nar.« smo čitali kandidatno listo zastopnikov učiteljstva za višji šol. svet, ki jih je postavilo Ljubljansko učiteljsko društvo. »Sl. Nar.« jih objavlja kot oficijelne zastopnike učiteljstva. Začudili smo se kako-to, da Ljubljansko učit. društvo postavlja oficijelne kandidate za vsa druga društva. **Počemu imamo pa poverjeništvo UJU**, da opravlja Ljublj. učit. društvo njega agende? Ali niso druga naša okrajna društva ravnopravna z Ljubljanskim učit. društvom? Poleg tega je to društvo postavilo za kandidate povečini le člane svojega društva, dva zastopnika je velikodušno prepustilo društvom na bivšem Štajerskem, eno kandidatko iz Štajerske je pa predpisalo voliti društvom na Štajerskem. Zahtevamo energičnih mož kot učiteljske zastopnike v višjem šolskem svetu, ki bodo verzirani v naših stanovskih in šolskih vprašanjih in programu, in ki bodo energično zastopali naše stališče in pravice v višjem šolskem svetu, kot jih je to naš dosedanji zastopnik tov. Luka Jelenc. Vsako diktaturo enega okr. društva nad drugimi in prisvajanje predpravic pa odklanjamo, dokler imamo voljeni skupni vrhovni odbor, ki ga predstavlja poverjeništvo UJU! Poverjeništvo pa pozivamo, da pravočasno postavi **skupne kandidate! — Op. uredn.** Kakor znano, je odbor poverjeništva UJU že pred časom sklepal o kandidaturi za višji šolski svet in je sestavil kandidatno listo, ki jo je predložil okr. učit. društvom, da stavijo event. izpreminjevalne predloge. Listo Ljubljanskega učiteljskega društva je smatrati le kot predlog poverjeništvu UJU. Poverjeništvo se je moralo ozirati na izjavo **večine** okrajnih društev glede kandidature ter sestavilo listo, kakor jo priobčujemo na prvi strani današnje številke. Uredništvo »Slov. Nar.« se sklicuje na to, da je posnelo kandidatno listo Ljubljanskega učit. društva iz »Učit. Tov.«, ki je glasilo poverjeništva UJU. Ugotavljamo, da smo prinesli listo v našem listu med društvenimi poročili, ki jih registriramo kot predloge, neizpremenjeno, kakor jih prejmemo — **nismo pa prinesli listo kot oficijelno kandidatno listo učiteljstva, kakor to tolmači in poroča »Slov. Narod«.** Kot za glasilo poverjeništva UJU so za nas merodajni edino kandidati, ki jih postavi odbor poverjeništvo UJU v soglasju z večino okrajnih društev.

— **O kandidatih za zastopstvo v višjem šolskem svetu.** V »Učit. Tov.« smo čitali v poročilu o zborovanju ljubljanskega učiteljskega društva tudi imena od tega društva postavljenih kandidatov za zastopnike učiteljstva v višjem šolskem svetu. Njihova imena so zašla tudi v dnevno časopisje. K temu postopanju bi si dovolil pripomniti le dvoje: 1. Res je, da se nikogar ne more siliti, naj voli tiste in le tiste, ki jih je dalo v diskusijo poverjeništvo UJU; tudi poverjeništvo samo kandidatov ni hotelo oktroirati in je zato pozvalo vsa okrajna učiteljska društva, naj se izjavijo o njih. Izpremembe so bile tedaj proste, **a le v okviru organizacije!** Najprimitivnejši **takt** bi tedaj zahteval, da **pojmujemo** ta okvir organizacije in ne nadlegujemo ostale javnosti s svojimi internimi zadevami. 2. Dokler je »Učit. Tov.« glasilo poverjeništva UJU v Ljubljani — pomniti moramo, da »Učit. Tov.« ni glasilo okrajnih učiteljskih društev — toliko časa mu moramo odrekati pravico, da objavlja poročila, ki so zmožna **begati** organizirane vrste. — Pripomb pa, ki bi govorile o zaupanju ali nezaupanju napram lastno izvoljenemu poverjeništvu, danes ne pišem. Te bi spadale trenotno v poglavje o volilni taktiki. Povedati pa je treba, da kdor teh pripomb ne čuti sam in lastnih ne more prevdariti, naj si pripiše posledice razcepkanosti. Treba bi bilo, da se otresemo že enkrat **malkontentstva v osebnih** vprašanjih. — **Pavel Flerè.**

— **Opomba uredništva:** Načelno naše stališče glede priobčevanja društvenih poročil prinašamo kot pripombo že pri prvi notici. Načeloma nečemo kratiti svobode besede nikomur, posebno nečemo zabranjevati javnosti sklepov, ki so napravljeni na društvenih zborovanjih, **priznamo pa popolno pravico cenzure poverjeništva UJU** če gre za taktiko in disciplino v stanovski politiki. Malkontente imajo pa vsi stanovi! Popolne soglasnosti ne smemo zahtevati nikjer, najmanj pri personalijah in nas to ne sme strašiti. Število onih, ki ne soglašajo s to ali ono osebo, je tako malenkostno, da pri ogromni večini, ki soglaša, ne pride v poštev; večina mora preiti preko njih na dnevni red in če je manjšina trezna, mora priznati večini to pravico. Pametne in tehtne razloge in nasvete bo pa vedno upoštevala tudi večina.

— **Volilcem v znanje!** Da so se volilci za predstoječe volitve v višji šolski svet enakomerno porazdelili na dve listi, smo morali tri štajerska društva, in sicer Brežice-Sevnica, Kozje, Šmarje-Rogatec pridružiti društvom na bivšem Kranjskem. Poverjeništvo UJU v Ljubljani.

— **Kateheti nimajo volilne pravice,** ker imajo imenovane zastopnike v višjem šolskem svetu. — Učiteljice ženskih ročnih del in otroške vrtnarice ne volijo.

— **Iz Maribora.** Člani Mariborskega učit. društva iz okoliških šol odvračamo vsako sokrivdo na sramoti, katero je povzročilo društvo pri določevanju šolskih nadzornikov za mesto, kajti mi imamo svojega nadzornika, tovariša iz naših vrst. Pozna se sad toli hvalisanega nadstrankarskega delovanja našega društva, ki naj bi bilo drugim v zgled.

Okoličan.

— **»Jugoslovenski učiteljski dom« v Splitu.** Tov. I. Radovanović priobčuje v 1. številki »Pokreta«, glasila dalmatinskega učiteljstva, daljši oklic, v katerem naznanja ustanovitev prepotrebnega Učit. doma v Splitu za vse učiteljstvo bivše Dalmacije. Novo poslopje naj bi obsegalo prostore za poverjeništvo UJU, za učiteljsko čitalnico, uredništvo strokovnega lista, učiteljsko hranilnico, učiteljsko pedagoško knjižnico, dvorano za predavanja, konak za nedomače učitelje in druge znanstvenike, ki potujejo v naučne svrhe, pedagoški muzej, tiskarno in konečno konvikt za učiteljsko deco, ki bi obiskovala srednje šole v Splitu.

— **Za učitelje - vojake.** »Narodna Prosveta« poroča: G. ministar prosvete ponovo se obratio min. vojnom, da se odobri učiteljima, koji su dužni služiti stalni kadar, da to urade za tri godine u mesecima: julu, avgustu, septembru I oktobru, kada se ne bi razrešavali učiteljske dužnosti.

— **Umrl je** v Mariboru tov. Fran Jurkovič, šolski ravnatelj v pokoju. Pred vpokojitvijo je služboval kot šolski vodja v Šmarju pri Jelšah celih 47 let. P. v m.!

— **Abiturijenti iz leta 1896** obhajajo letos julija svojo 25-letnico v Ljubljani. Naprošajo se, da poizvedo za naslove onih iz zasedenega ozemlja in pa bivališča dveh tovarišev Kočevcev ter jih javijo poleg svojih želja in nasvetov gledé časa in načina tega sestanka tovarišu Francetu Pristovšku v Žalcu pri Celju.

— **Sv. Barbara v Halozah.** Tukajšnjemu šol. voditelju tovarišu M. Kosiju je umrl 18. t. m. oče, bivši nadučitelj pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji. **Ivan Kosi,** ki je bival kot vpokojenec istotam. Slaven je bil pogreb v nedeljo 20. t. m. Na stotine ljudi, domačinov in tujcev je spremljalo zaslužnega moža na zadnji poti. — Ob odprtem grobu mu je govoril domači gosp. župnik v slovo in podal kratko zgodovino rajnega. »Ljubezen, spoštovanje in hvaležnost nas veže«, je izvajal, »da smo se zbrali v tako lepem številu na zadnji poti blagega rajnika.« Prisrčne besede govornika niso pustile ni enega očesa brez solz. Upam, da se bo oglasil k daljšim in natančnejšim besedam drugi, ki pozna razmere boljše. Pristavim le še eno. Kje ste bili tovariši, tovarišice? Preoddaljenim se ne more zameriti, a vi drugi, ki ste bližje? Bodimo bolj ponosni, bolj kolegijalni! Rajni tovariš se je spominjal še v zadnjem trenutku našega društva — in mi? Poboljšajmo se in spoštujmo se, da bomo vredni spoštovanja!

— **Iz Prekmurja.** V dopisu o šolski prireditvi v Bogojini se je vrinila neljuba pomota. Omenjena predstava ni bila prva, temveč druga v Prekmurju, ker je že lani priredilo učiteljstvo v Murski Soboti podobno otroško predstavo. G. M.

— **Nadučiteljska služba** je razpisana na štirirazrednici v Sromljah. Prošnje je vložiti po predpisani poti pri okrajnem šol. svetu v Brežicah do 20. marca t. l.

— **Slavni praški »Hlahol«,** 120 pevcev in pevk koncertuje v Ljubljani 15. marca t. l. v unionski dvorani pod pokroviteljstvom našega ministra za prosveto.

— **Šolsko vodstvo na Babinem polju** je poslalo Jugoslovenski Matici 500 K kot čisti dohodek šolske prireditve.

— **Ustanovni občni zbor „Kola Slov. Sester“** se vrši 20. marca t. l., in sicer ob pol 14. uri v Narodnem domu. Udeleženkam shoda je dovoljena znižana vožnja na vseh progah južne in državne železnice. Zato naj se te zglase takoj pri tajnici „K. Sl. S.“ Mestni trg 24-III., da se jim pravočasno dostavijo izkaznice. — Kraljevo gledišče uprizori na dan ustanovnega shoda „Kola Sl. Sester“ slavnostno predstavo udeleženkam na čast. Udeleženke izvun Ljubljane dobe vstopnice pri pripravlj. odboru „Kola Slov. Sester“ za tretjinsko plačo.

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Alojzaj Gorjup iz Ljubljane 10 K. — Stanko Legat iz Ljubljane 10 K. — V blagajničkovem poročilu o občnem zboru naj se popravi vloga v H. in Pos. Učit. kon., vloženih je namreč **27.542 K 47 vin.** in ne **275.542 K 47 vin.**

Neodrešena domovina.

—r **Nov grob.** V Kanfanaru v Istri je umrl tov. Jakob Strgar, star komaj 23 let. Veliko je trpel pod novim režimom, a vzdržal je do konca. Bil je navdušen Jugoslovan, poln načrtov za bodočnost. Naj mu bo lahka istrska zemlja!

—r **V vojoskem šolskem okraju** je razpisanih 22 učiteljskih mest s hrvatskim in 11 učiteljskih mest s slovenskim učnim jezikom. Za službo smejo prositi samo učitelji Julijske Benečije.

—r **Šolska berila v zasedenem ozemlju** so končno potrjena. Od teh je prvo in drugo berilo že dotiskano in pripravljeno za razpošiljanje, tretje in četrto bo tudi kmalu gotovo. Tako naznanja Znanstv. založniški zavod v Trstu Odboru za spisovanje slovenskih šolskih knjig, katerega predsednik je tov. Ivan Daneu, v Trstu.

—r **Zrelostni izpiti na gimnaziji v Idriji.** Po nalogu generalnega civilnega komisarijata v Trstu je bil določen februar kot redni termin za polaganje zrelostnih izpitov na idrijski gimnaziji. Pismeni izpiti so pričel dne 3. t. m., teden dni kasneje pa ustmeni.

—r **»Goriško učiteljsko društvo«** je zborovalo dne 3. februarja t. l. v Gorici v dvorani delavske zbornice. Zborovanja se je udeležil tudi italijanski tovariš Stanta, ki je priporočal, naj bi slov. učiteljstvo prestopilo k učit. sindikatu za goriško deželo. — Sprejet je bil predlog, naj učiteljstvo praznuje aneksijo na ta način, da se bolje pridno udeležilo nabiranja za dobrodelne namene. — Tov. Mermolja je predaval o paberkih. Primerjal je sedanjo plačo in draginjo s cenami pred vojno in dokazal, da je nemogoče shajati učiteljstvu s sedanjo plačo. Zato se mora baviti z drugimi posli, da preživi sebe in družino. Govoril je o učiteljevem stanovanju na deželi. Povsod naj se prvo preskrbi učitelju stanovanje, še-le potem naj se ga pošlje službovat. Odpravi naj se enorazrednice. Združi naj se več šol v večrazredne šole. Stroški bodo manjši in uspehi večji. — K sklepu se je izreklo učiteljstvo proti vpeljavi Bandljeve zgodovine v ljudsko šolo.

—r **»Višji učiteljski zavod« v Trstu.** Lansko pomlad so prosili ljudskošolski učitelji Julijske Benečije vlado, naj ustanovi v Trstu — na visoki trgovski šoli »Revoltella« — višji učiteljski zavod. Namen tega zavoda bi bil, povzdigniti kulturo učiteljstva ter pripravljati ga za vsposobitev za meščansko - šolske izpite. Od merodajne strani se sedaj poroča, da je minister Croce sprejel omenjeni predlog. Novi zavod bo važen duševni centrum tržaškega mesta.

—r **Verski pouk na šolah okupiranega ozemlja.** Predsedništvo ministrskega sveta v Rimu je v sporazumu z naučnim ministrstvom izdalo odlok, po katerem se vprašanje verstva ravna po predpisih in zakonih prejšnje (avstrijske) vladavine s sledečimi izpremembami: 1. Odvezani so verskega pouka le tisti učenci, katerih starši zahtevajo to ustno ali pismeno pri šolskih vodstvih. 2. Poučevanje verstva se poveri zanaprej veroučiteljem - duhovnikom, ali pa v to pooblaščenim učiteljem - laikom. 3. Cerkvena oblast sme nadzorovati verski pouk, kar pa ne prejudicira državnega nadzorstva. 4. Verske vaje se opravijo lahko kakor prej, le laiško - učiteljstvo ni več dolžno jim prisostvovati (§ 48 avstrijskega šolskega zakona). 5. Ravno tako sme šolska oblast odvezati učiteljstvo od dolžnosti polaganja izpita usposobljenja za verski pouk.

—r **Počitniški tečaj za meščanske šole** se namerava otvoriti na prizadevanje tržaške učit. »Zveze« v Idriji za slov. učiteljstvo v zasedenem ozemlju. »Zveza« si je že zagotovila sodelovanje potrebnih profesorjev - strokovnjakov in učne prostore na idrijski realki.

—r **Nova učiteljska zastopnika.** Učiteljstvo goriške okolice je izbralo svojim zastopnikom v okrajnem šolskem svetu za goriško okolico tov. Ignacija Križmana, nadučitelja v Dornbergu in tov. Franca Mermoljo, učitelja-voditelja v Dobravljah pri Ajdovščini

Književnost in umetnost.

Vl. Čorović, Rasa in vera v srbski prošlosti. Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov VIII. zv. Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1921. Cena 16 K, po pošti 1.50 več. Brošura prinaša nastopno predavanje beograjskega vseučiliškega profesorja Čorovića. V njem je ostro očrtan glavni, nam dostikrat nerazumljivi problem srbske duševnosti ter jedro narodnega in državnega mišljenja srbskega plemena. Spis, ki je zgrajen na zgodovinskih podatkih, je izredno zanimiv, živahen in poučen. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

»Naši Zapiski«. Pravkar je izšla 1. številka novega letnika tega mesečnika za politiko in gospodarstvo, kulturno in socijalno življenje« v novi, prikupni opremi z naslednjo vsebino: Dr. Dragot. Lončar: Slovenci in Jugoslovanstvo; dr. Fr. Veber: Materializem; dr. A. Šerko: Naše medicinske fakultete: dr. K. Ozvald: Za vodilo ter J. S. Machar: Ovidijeva molitev. Zelo bogat »Pregled« prinaša prispevke J. Jurkoviča, K. Ozvalda, Fr. Erjavca in dr. V. Moleta. Ker je revija strogo kulturna in nestrankarska ter sodelujejo pri njej naši prvi znanstveniki in publicisti, jo toplo priporočamo. Izhaja sedaj redno sredi vsakega meseca in stane letno le 60 K. Naroča se pri »Slovenski Socialni Matici«, Ljubljana, poštni predal 91.

»Sokolič«. List za naraščaj. Izšla je prva številka s sledečo zanimivo vsebino: 1. Sokoliču. — 2. Našim čitateljem. — 3. 3. februarja v letu 1915. — 4. Mladina v sokolske telovadnice! — 5. Sokolskemu naraščaju. — 6. Zgodovina telovadbe. — 7. Proste vaje za ženski naraščaj za leto 1921. — 8. Glasnik. — List stane letno 36 K. Širite ga med mladino!

»Ljubljanski Zvon«. Vsebina januarskega zvezka: 1. Janko Samec: Ob Adriji. — 2. Ivo Sorli: Zgodbe o nekaterih krščanskih čednostih in nečednostih. — 3. D. D.: Iz megle v luč. — 4. Dr. Ivan Prijatelj: Duševni profili naših preporoditeljev. — 5. Alojzij Gradnik: Kako te čakam. — 6. Ivan Zorec: Njena pot. — 7. Miran Jarc: Poletje. — 8. Sophokles: Kralj Oidipus. — 9. Miran Jarc: O novejši srbohrvaški liriki. — 10. Alojzij Gradnik: Oslavje. — 11. Vilko Mazi: Prepovedana pot. — 12. Gustav Strniša: Kozmopolitična. — 13. L. Kuhar: Borba. — 14. Alojzij Gradnik: Noč v Medlani. — 15. Marija Kmetova: Meditacija. — 16. Pastuškin: Tvoje oči. — 17. Književna poročila. — 18. Kronika. — 19. Nove knjige. — »Ljubljanski Zvon« je izšel v novi in prav okusni zunanji opremi — delo akad. slik. Š. Šantla. List bo izhajal v zvezkih po enkrat na mesec ter stane na leto 180 K, posamezni zvezki 18 K. Odgovorni urednik mu je dr. Joža Glonar. Priporočamo!

»Njiva« št. 3 je izšla in se razpošilja. Dobe jo razven prodajalen samo oni gg., ki so vposlali naročnino ali vsaj naročili revijo na vpogled. Št. 3 je izšla na 24 straneh in ima sledečo vsebino: K.: Okrog ustave. — A. Draškovič: Delavsko vprašanje v naši zakonodaji. — Ivan Mohorič: Referat o gospodarskem svetu. — V. Švajger: Bližnje naloge naših železnic. — Josef Páta: Češko-jugoslovanska kulturna konvencija. — Listek: Ivan Mačkovšek: K ljudskemu štetju v Ljubljani in Mariboru. — Pregled: Zunanja politika. — Svetovna propaganda boljševikov. — Gospodarstvo: Nekaj statističnih podatkov o avstrijski republiki. — Socialna politika: Mednarodni urad dela. — Statistika stavk. — Stanovanjska politika na Češkem. — Kultura: † Petr Krapotkin. — Na platnicah: Dnevnik. — »Njiva« izhaja vsakih 14 dni na 24 straneh s platnicami v divni zunanji obliki in z bogatim vzporedom. Stane 8 kron za številko, 120 K letno, za naročnike »Jutra« pa le 60 K. Najtoplele priporočamo to revijo slovenske inteligence.

Jadranska. Druga številka tega novega v Trstu izhajajočega lista — je pravkar izšla ter obsega sledeče sestavke: 1. Vzgajajmo gospodinje. — 2. Mandlje cvetejo. — 3. Mi znamo sudbu. — 4. O slovanskih naselbinah širom Evrope. — 5. Vzgojitelj. — 6. Koralčki. — 7. Ne kvarimo jezika! — 8. Tožba. — 9. Mož in ženstvo. — 10. O dobri vzgoji. — 11. Drobtine. — List izhaja 1. vsakega meseca ter stane letno 10 lir. Urednica mu je gospa Marica Stepančičeva, Via Scorcola 492. Eventuelna naročila za Jugoslavijo sprejema gdč. Nada Pertotova v Ljubljani, Dunajska cesta 6-III.

Ilustriran list »Plamen«. Izšla je 4. številka tega novega slovenskega ilustriranega lista. Vsebina je zelo raznovrstna. 4. številka »Plamena« ima to-le vsebino: Ivan Zorec: Zmote in konec gospodične Pavle (nadaljevanje); Vitomir P. Jelenc: Jugoslovansko dobrovoljstvo; Milan Pugelj: Vračilo; Cvetko Golar: Poln čebelic sivih je ulnjak (pesem); Fran Pogačnik: Ob Adriji (pesem); Rado Murnik: Ženini naše Kopnele (humoreska), ilustriral S. Šantel; Cvetko Golar: Slovenska zemlja (pesem); I. Š. Oreš: Pasti in zanjke (nadaljevanje); J. Suchy: Črtice iz francoske revolucije (nadaljevanje); Ivan Albrecht: Stopil bom pred oltar (pesem); dr. J. Pregelj: Strah; Program naše Narodne galerije; Politična kronika. — Ilustriran list »Plamen« ima zelo raznovrstno vsebino in število lepih in pestrih slik. Posebno opozarjamo na humoresko našega priznanega slovenskega pisatelja Rada Murnika »Ženini naše Kopnele«, ki se bo nadaljevala v prihodnjih številkah. To humoresko je ilustriral prof. S. Šantel. Na željo dobe novi naročniki še vse doslej izšle številke lista, seveda dokler je še zaloga. Naše občinstvo je ta list zelo toplo sprejelo in se je »Plamen« v tem kratkem času, odkar izhaja, komaj poldrugi mesec, ljudstvu prav prikupil in zelo razširil.

France Bevk: Pastirčki pri kresu in plesu. »Slomškova zveza« v Ljubljani je izdala kot 1. zvezek svoje Mladinske knjižnice zbirko drobnih pesmic izpod peresa Fr. Bevka. V pesmicah so obdelani večinoma narodni motivi in besedila k otroškim igram, ki so po nekod že znane naši mladini. Pesmice se bodo mladini brezdvomno prikupile, zato je le želeti, da bi se pridno segalo po tej najnovejši mladinski knjigi. Ovojni list in različne vinjete v knjižici je narisal Fr. Kralj.

»Novi rod«, 2. številka je izšla s to-le vsebino: S. Sardenko: Na preji, pesem. — J. Gruden: Na Krasu, pesem. — Petruška: Jeseni, pesem. — Ks. Meško: Mali koroški trpin. — Fr. Bevk: Polžek nese v mlinček. — Fr. Žgur: Zvonovi, pesem. — M. M.: Postanek cerkve v Sp.